

Adəti üzrə səhər erkən durmuşdu. Birdən telefon zəng çaldı. Yaxın dostu, həmyaşıdı idi. Vaxtilə eyni hərbi hissədə əsgər olmuşdular. Sonra hərbi təhsil almışdılar. İllər keçdikcə paqonlarındakı ulduzların sayı artmış, sonra Hərbi Akademiyada dərslər demiş, nəhayət, ahıl yaşlarında təqaüdə çıxmışdılar. Vaxtaşırı zəngləşir, hal-əhval tutur, imkanları olanda, ara-sıra görüşürdülər.

Dostu nikbin, zarafatçı idi. Ən adi əhvalatı ilə danışdı, sözü ilə deyirdi ki, hamı qəhqəhə çəkib gülür, özünün isə heç də dağı da qaçmırdı. Lətifəsi əskik olmazdı, hər dəfə zəng eləyəndə özünün dediyi kimi, «xoruz səsi eşitməyən lətifəyəbənzər» məzəli əhvalat danışardı. Ancaq bu dəfə Eldar kişi dostunun səsinə hiss etdi ki, nə sə xoşagəlməz hadisə baş verib. Dözməyib səbri tükənmiş halda soruşdu:

- Nə olub, ay Elman, səndən çıxmayan iş, dilin söz tutmur.

- Eh, ay Eldar, dil neyləsin, demək olur ki... Dünən kefi kök, damağı çağ idi. Mənə dedi ki, nəvəsinin toyuna hazırlaşır... Axı o, bizdən 7-8 yaş cavan idi, azar-bezar bilməzdi, hələ Akademiyada dərslərini deyirdi...

- Nooldu ki?

- Nə olacaq, yatdı, durmadı. Nəvəsi mənə zəng eləyib xəbər verdi.

- Nə danışsən?..

- Nə eşidirsən onu, bilirsən də bəd xəbər verməkdən zəndi-zəhləm gedir. Ancaq çarəm nədir, sənə deməliydim bunu. Yığış gedək bir yerdə dəfnə. Bilirəm, deyəcəksən ayaqların sözünə baxmır. Eşitməmişən, özünü yorulmuş bilsən, dostunu ölmüş bil. Mən səndən də betərəm. Ancaq mütləq getməliyik. Oğluma demişəm, maşınıyla aparıb-gətirəcək bizi.

Dostu dediyi kimi də elədi. Oğlunun maşınında yasa getdilər.

Hüzür məclisinin yuxarı başında ağsaqqallar, vaxtilə mərhumla birlikdə xidmət edən yaşlı hərbiçilər əyləşmişdilər. Cavan zabitlər aşağıda bir cərgədə oturmuşdular. Gözaltı onlara baxan Eldar kişi yanaşı oturduğu dostuna pıclıladı:

- Onların çoxu keçmiş kursantlarımızdır. Maşallah, kişiləşiblər, rütbələri də artıb.

- Gözlərimə inana bilmirəm heç, - deyər dostu köksünü ötürdü, - gör nəçə il keçib, vaxt uçub elə bil, ha baxıram tanıya bilmirəm bəzilərini...

- Mən də sən gündəyəm. Bayaq biri yanaşmış ədəblə salam verdi. Bilirsən nə dedi: «Cənab general, zəhmətinizi halal edin». Dedim, ay oğul, nə zəhmət, öz borcunu yerinə yetirmişəm mən. Cavab verdi ki, o vaxt lap cavan olmuşuq, çox şeyin fərqinə varmamışıq. İndi zabit yoldaşlarımla fikirleşirik ki, çox yormuşuq, incitməmiş sizi. Çətinlik çəkirdik, xüsusən mən bir qədər çəlimsiz idim, çatdırı bilmirdim heç, öyrətdiklərinizi çətin qavrayırdım... Siz isə çox səbirli, hövsələli idiniz. Həm tələbkar, həm də qayğıkeş, lap ata kimi... İndi mən də əsgərlərə, kiçik zabidlərə təlim keçəndə çalışıram sizin kimi olum.

Eldar kişi kövrəlib susdu. Dostu özünəməxsus nikbinliklə:

- İndi, Allaha şükür, komandir olublar hərəsi bir hissədə. Rütbələri də mayor, polkovnik-leytenant. Sabah-biri gün daha da artacaq, sonra da bizi ötürüb keçəcəklər.

- Elə də olmalıdır. Oğul atanı, kursant ona dərslər deyən zabiti - müəllimini ötürüb keçməyə, inkişaf ola bliməz.

- Elədir...

...Dəfn mərasimindən evə yorğun-arğın gəldi. Keçib yan otaqdakı divanda uzandı. Bir qədər çimər eləmişdi ki, kiçik nəvəsinin səsinə eşitdi:

- Baba...

Gözlərini açanda nəvəsinə görüş arıq, dərin qırıqlı üzünə xoş təbəssüm qondu.

- ...bir əmi səni soruşur.

- Hansı əmidir o? - deyər nəvəsinin ona ləzzət verən şirin danışq tərzini yamsılayaraq soruşdu.

Uşaq çiyinlərini çəkib gözlərini qıydı. Baba narın, kövrək addımlarla yarıaçıq qapıya yaxınlaşdı. Astanada dayanan şık geyimli, saçları vaxtsız ağaran xoşsifət cavan kişinin salamını alıb onu başdan-ayağa süzdü.

- Deyən, tanımadız mənə, Eldar əmi. Rəhmətlik Atanın oğluyam...

Ahıl kişinin çuxura düşən sönük gözləri közərdi. Qollarını qaldırıb ehmalca qonağın çiyinlərinə qoydu:

- Sən bir işə bax... Bizim Atanın?..

- Bəli, böyük oğluyam, Atanur...

- Hə... yadıma düşdü. Keç içəri.

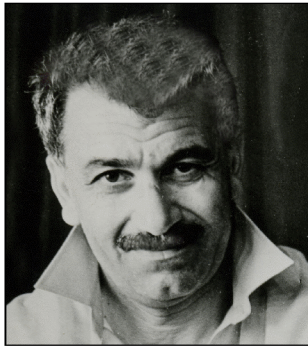
İnam

“Qiyamət günü olsa belə, əlinizdəki son toxumu torpağa səpin”.

Həzrət Məhəmməd Peyğəmbər s.ə.s.)

Hekayə

Ələvsat Başırli

- Ələyküməssalam, oğlum. Xoş gəlmisən.

- Xoş gününüz olsun.

Eldar kişi təəccüblə xanımına baxdı:

- Nə yaxşı tanıdın.

- Niyə tanımıram, gözü-müzün qabağında böyüməyib? Hər yay rəhmətlik atasının qonağı olardıq, dincələrdik o meşəli, bulaqlı dağlarda, - Dildar xanım köksünü ötürdü, sonra ərinə ərək elədi, - sənə kimi qocalıb gündə bir gözlük taxmıram ki!

Eldar kişi xanımının zarafatına ürək-dən qəss elədi. Qonağın dodağı qaçdı, Dildar xanım diqqətlə ona nəzər saldı:

- Başını yaman ağartmışan, gözlərdən tanıdım.

- Başına gələnəri mənə danışdı, yaman çətinliklərə tuş olub.

- Səsinizi eşidirdim mətbəxdə. Allah saxlamış zirək oğuldur.

- Hə, torpağı sanı yaşasın, atasına çəkib. Rəhmətlik yaman təsərrüfatçı idi.

- Görünür, oğul balanın da başı kənd-kəsəyə qarışıb, şəhəri yaddan çıxarıb, - Dildar xanım eyham vurdu.

- Elədir, çoxdandır şəhərə ayağım dəymir. Yaman dəyişib, heç tanıya bilmədim, çaşmış qaldım, evinizi güclə tapdım.

- Qonaqdan soruşmazlar səbəbini, - Dildar xanım zənlə Atanura nəzər saldı, - ancaq sən özümüzküsen, deyirəm xeyir ola.

- Lənət şərə. Elə xeyir işə gəlmişəm. Bağırlayın, böyük oğlunun toyu olacaq.

- Allah mübarək eləsin, - Eldar kişi ürəkdən sevindi, - de görüm kiminlə qohum olursan?

- Öz kəndimizdəndir qudamız, bir yerdə oxuyub oğlanla qız, indi də bir yerdə işləyirlər şəhərdə. Əl-ələ verib ev-əşik düzəldiblər özlərinə. Oğlum xəbər göndərmiş mənə ki, kimi istəyirsən çağır, ancaq başda Eldar baba olsun, xeyir-duamızı versin.

Gəldim ki, dəvət eləməyə Dildar xalayla birlikdə.

Eldar kişi məhrəm nəzərlərlə ömür-gün yoldaşına baxıb gülümsündü:

- Dildar xalan nəçə vaxtdır ki, evdən bayıra çıxa bilmir ayaqlarının ağırsından. Birtəhər mətbəxdə dolanır, biş-düş eləyir. O ki qaldı mənə, deyiblər atı at yanında bağlayarsan, həmrəng olmasa da, həmxə-

siyyət olar. Axır vaxtlar mənə də ayaqlarım sözümə baxmır. Lap məəttəl qalmışam, hərbiçi kimi addımlarımın səsinə elə bil yer titrəyirdi, indi isə...

Fikrə getdi. Köksünü ötürüb araya çəkən sükutu pozdu:

- Oğul, vəzifədə olanda adamı hamı yada sala bilər, pensiyaya çıxıb evdə oturan isə ahılı əsl kişilər yada salır. İndi mənə də əsl kişilər yada salır, sənə kimi. Evə gəlirlər, hal-əhval tuturlar, dəvət eləyirlər. Ancaq gedə bilmirəm, elə burada xeyir-duamı verirəm. Allah razı olsun səndən, zəhmət çəkib gəlmisən. Sən danışdıqca, elə bil bizim o doğma yerləri gözdüm, dağlara çıxdım, bulaqlarının suyundan içdim, - anı olaraq susub alqış elədi, - Allah zabit qardaşlarına dayaq olsun, kişi kimi ön cəbhədə duruş gətirirlər.

O, başını qaldırıb qətiyyətli baxışlarını Atanurun gözlərinə zillədi:

- Belə mərd oğullarımız öndə olmasa, biz burada toy eləyib, xeyir-dua verə bilmərik. Və mən hər dəfə xeyir-dua verəndə, əllərimi Tanrının dərgahına qaldırıram ki, cavanlar xoşbəxt olsunlar, mərd övladlar böyütsünlər. Sənə oğluna, gəlininə də xeyir-duam, arzum budur.

- Çox sağ olun, Eldar əmi, - deyər Atanur razılıq elədi, - mən sizi başa düşürəm, xeyir-duanızı da mütləq çatdıraram.

O, Dildar xanımın dəmlədiyi məxməri çayı içib ayağa qalxdı.

Eldar kişi qonağını yola salıb eyvana çıxanda sərin meh onun düməg seyrək saçına sığal çəkdi.

Qürub edən günəş üfüqdə qaralan dağların arxasına çəkildəndə onun uzaqlara zillənən gözləri yaşardı. Zirvəsində buludlar sürünən uzaq dağların ətəyində qıjhaqla axan çayın dövrəyə aldığı kəndləri yadına düşdü...

Uşaqlıq çağlarını, yeniyetmə, ilk gənclik illərini xatırladı. Sonra tələbəlik həyatı. Hər il yayda tətlini kəndlərində, dağlar qoynunda keçirirdi. Hərbiçi kimi lap uzaqlarda xidmət edəndə də bu adətində xilaf çıxmırdı. Məzuniyyət vaxtını ailəsi ilə doğma, səfalı yerlərdə dincəldi. Zahirə üzə irişib saxta dost cildinə bürünən düşmən açıq-aşkar xəyanət edəndə özünü dərhal yetirib torpağını qorudu. Komandiri olduğu hərbi hissə düşməni qovdu, sovet dönməsində «qardaş payı» kimi «peşkəş verilən» qonşu kəndi, meşəni, ölüş-otlaq yerli olan talanı geri aldı. Sovet ordusundan istefaya çıxan polkovnik Eldar Azəroğlu general rütbəsində Hərbi Akademiyada çalışdı, təcrübəsini cavan zabidlərə öyrətdi...

Üfüqdə qaralan dağlara eyvandan baxanda ömrünün ötən çağlarının nisgilini çəkib kövrəlsə də, təsəlli tapırdı ki, indi həmin yerləri, torpaqlarımızı qoruyanlar arasında onun dərslər verdiyi, hərbin sirlərini öyrətdiyi zabitlər də var. Onlar ön cəbhədə ayıq-sayıqdılar, hər an Ali Baş Komandanın əmrinə hazırdılar...

- Ay babası, gəl gör, nəvən nə deyir.

O, kövrək, narın addımlarla eyvana açılan qapıdan böyük otağa keçdi. Nəvə nəvəsi ilə divanın üstündə üzbəüz oturmuşdu. İkisi də ortaya qoyulmuş açıq albomdakı babanın vaxtilə çəkdiyi hərbi geyimli şəkillərinə baxırdı.

- Ay nəvəsi, nə deyir nəvəmiz?

Uşaq balaca barmaqlarını babasının şəkilləri üstündə gəzdirdi:

- Baba, mən böyüyüb sən olacam, general!

Eldar baba sevincək nəvəsini qucağına alıb eyvana çıxanda məəttəl qaldı. Həmişə qürub çaği üfüqdə qaralan dağlara elə bil göyün ənginliyindən nur çilənirdi...